

Auteur: Sandra Gasten
Foto's: Carl Vandervoort

Samenleving

KUBBEN ACHTER DE TRALIES

Spelletjes spelen, picknicken of workshops organiseren binnen de gevangenis-muren. Dat is wat enkele Kempense KVLV-groepen sinds kort doen. Ze trekken naar het penitentiair schoolcentrum in Hoogstraten om er enkele gedetinee-de vrouwen uit hun dagelijkse routine te trekken. "Wij willen het gevangenis-leven leren kennen maar ook de buitenwereld even weer naar hen brengen."

We staan met zes KVLV-vrouwen aan het toegangshek van het penitentiair schoolcentrum in Hoogstraten. Voor mezelf en fotograaf Carl is het de eerste keer, sommige vrouwen staan hier al voor de vijfde keer. Het centrum is van onze komst op de hoogte, onze naam werd volgens de voorschriften vooraf doorgegeven. Maar het is toch even wennen wanneer we onze identiteitskaart moeten afgeven en onze handtas en gsm weer in de auto gaan leggen omdat die niet binnen mogen. Een groep vrouwen komt aan de andere kant van de poort voorbij, zwaait en wandelt richting een bakstenen zijgebouwtje. Wanneer de groep uit zicht is – de poort mag niet openstaan wanneer de gedetineerden in beweging zijn-, opent de cipier de toegangsdeur en wandelen we de gevangenis binnen, op weg naar de gemeenschappelijke ruimte.

Het penitentiair schoolcentrum in Hoogstraten heeft deze vrouwenafdeling sinds februari dit jaar in gebruik. Vijftien gedetineerde vrouwen leven er gescheiden van de 150 mannen die in het oude deel van het vroegere kasteelgebouw zitten. De nadruk ligt er op scholing en samenleven in een gemeenschap. De vrou-

Marleen, KVLV Meerle

"In het begin deed ik het uit nieuwsgierigheid: ik wilde weten wat er binnen de muren van zo'n instelling gebeurt. Maar intussen vind ik het een verrijking voor mezelf"

wen gaan overdag werken in ateliers, volgen een opleiding en hebben een leefruimte waar ze samen kunnen sporten, televisie kijken, lezen en bezoek ontvangen. Het maakt deel uit van een pilootproject dat een andere aanpak in het gevangeniswezen wil uitproberen.

Bij dat proefproject hoort ook het aanbieden van activiteiten, zoals die van deze avond. "Het waren de mensen van De Rode Antraciet, een vzw die cultuur en sport aanbiedt in gevangenis, die KVLV hebben gecontacteerd", vertelt KVLV-consulente Hild Laenen. "De vrouwen die hier terecht komen, krijgen voldoende vrijheid om hun reïntegratie in de samenleving beter te doen verlopen. Daarom krijgen ze

overdag ruimte, werk en opleiding en worden er 's avonds activiteiten georganiseerd."

"KVLV pakt de activiteiten prima aan", blikt Thomas Baeckens van De Rode Antraciet terug op de voorbije maanden. "Wij willen altijd organisaties van buitenaf binnen de gevangenis muren halen. We weten dat gevangenen dat appreciëren: ze stellen het erg op prijs dat die mensen tijd voor hen willen vrijmaken. En andersom werkt het natuurlijk ook: mensen hebben vaak geen of een verkeerd beeld van wat er zich binnen de muren van zo'n instelling afspeelt. Ook voor hen is het verfrissend om de realiteit in het centrum te leren kennen."

Schot in de roos

De KVLV-groepen van Hoogstraten, Minderhout, Meerle en Rijkvorsel hebben hun tanden in het project gezet en komen sinds februari een keer per maand naar het centrum. "De eerste keer was natuurlijk wat onwennig. Iedereen was zenuwachtig, zowel bij ons als bij de vrouwen hier. Maar door een spel was het ijs snel gebroken", vertelt Karin Huybrechts van de KVLV-groep in Hoogstraten. "We zijn in een cirkel gaan zitten en moesten een bal met touw naar elkaar gooien. Iedereen stelde zich op die manier voor. Het verleden van de vrouwen kwam niet aan bod maar we vertelden wel over ons gezin, familie, kinderen of hobby's. Die activiteit was een schot in de roos."

Van die onwennigheid lijkt er vandaag geen sprake meer. Voor we het goed en wel beseffen zijn er twee groepen gevormd: eentje met dames die kubb willen spelen op de groene binnenruimte, eentje die hapjes gaat maken. We zijn eigenlijk al vrij snel vergeten dat we in een gevangenis zitten: iedereen loopt enthousiast rond, helpt elkaar, babbelt erop los... Het centrum heeft meer weg van een sport- of cultuurzaal en al snel zie je de tralies bovenop de gevangenis muren niet meer staan. "Je hebt het gevoel dat je met die vrouwen in een huiskamer zit", zegt Paula Van den Heuvel van KVLV Rijkvorsel. "Tijdens een vorige workshop hebben we bijvoorbeeld ook decoratieve bollen gemaakt die nu in de gemeenschappelijke ruimte omhooghangen. Dat fleurt de zaal wat op."

Geen oordelen

Het vertrouwen van de gedetineerde vrouwen hadden de KVLV-bestuursleden blijkbaar al vanaf de start. "Daar stond ik wel wat van te kijken, omdat het voor hen toch ook even aanpassen is", zegt Paula. "De groep groeit eigenlijk alleen maar sinds de eerste keer. Mensen komen ook vaker terug, hoewel het helemaal geen verplichting is. We weten niet waarom die vrouwen hier opgesloten zitten. Praten over

het verleden hoeft niet, hoewel er tijdens zo'n activiteit soms ook over ernstigere zaken wordt gepraat." We moeten neutraal blijven en het is niet de bedoeling om over deze vrouwen te oordelen, pikt Greet Brosens van KVLV Hoogstraten in. "Toch moeten we ons aan bepaalde regels houden. Zo mogen we bijvoorbeeld geen persoonlijke gegevens doorgeven of vertellen waar we wonen. Dat is ons uitdrukkelijk gevraagd."

"Ik vind het een heel positief initiatief", vertelt Marleen Bastiaansen van KVLV Meerle. "In het begin deed ik het uit nieuwsgierigheid: ik wilde weten wat er binnen de muren van zo'n instelling gebeurt, hoe het leven hier georganiseerd wordt, wat die vrouwen hier allemaal doen... Daarnaast geeft het ook voor mezelf een meerwaarde: je leert anders denken over de situatie waarin die vrouwen zitten. Je weet wel dat ze een straf uitzitten maar dat vergeet je evengoed snel. Het zijn mensen zoals wij en ze verdienen ook een tweede kans. Iedereen maakt immers fouten."

Lol en lekkers

Dat we hier in een gevangenis zitten, lijkt vanavond naar de achtergrond verschoven. We zijn één grote groep vrouwen die praten, lachen en zich amuseren. De sfeer zit er na een paar spelletjes kubb al flink in. Competitiviteit bestaat ook tussen de gevangenis muren, blijkbaar. De 'koks' van dienst gaan intussen met de hapjes rond: mozzarella-tomaat op stokjes, stukjes brood met brie en honing, wraps met zalm... Wel wat beter eten dan dat ze gewend zijn. "Hoewel het hier écht wel meevalt", lacht Shana*. "In de gevangenis waar ik hiervoor zat, waren de maaltijden een pak minder lekker."

Hoewel er meestal wel groepjes tussen de gedetineerden gevormd worden – veel vrouwen kennen elkaar van vorige gevangenis en klitten daarom wat samen – lijkt de groep nu meer een gemeenschap. "Deze activiteiten helpen om ons wat dichter bij elkaar te brengen", zegt

Nicky, gedetineerde

"In mijn vorige verblijf was ik wat vervreemd geraakt van de buitenwereld, zat ik 23 uur per dag in mijn cel. Hier kan ik weer werken aan mijn mens-zijn"

Britt*. "Iedereen heeft wel een vaste rol en valt daar nu een beetje uit. Je leert elkaar op een andere manier kennen en de sfeer is veel beter. En je praat over andere zaken dan de dagelijkse taken en beslommeringen waar we meestal mee bezig zijn. En er wordt eens niet geroddeld tussen de vrouwen."

Werken aan mens-zijn

De meeste gedetineerden gaan overdag werken en komen 's avonds samen in de gemeenschappelijke ruimte of gaan naar hun cel. "Onze dagindeling is altijd dezelfde, dus elke vorm van afleiding of verandering is meegenomen", zegt Fouzaya*. "Iedereen vindt zijn gading in het aanbod. Al van bij de eerste kennismaking werden er twee borden opgehangen met ideeën waaruit iedereen iets kon kiezen. Hapjes maken was een van de favorieten!" Heel veel activiteiten hebben we hier niet en dus is deze samenkomst heel welkom, pikt Joanna* in. "We kennen elkaar zelfs al een beetje waardoor we er altijd wel naar uitkijken om de KVLV-vrouwen terug te zien."

Dat deze activiteit meer betekent dan alleen maar wat kegels omver gooien, blijkt uit de reactie van Nicky*: "In mijn vorig verblijf was ik wat vervreemd geraakt van de buitenwereld, zat ik 23 uur per dag in mijn cel. Hier kan ik weer werken aan mijn mens-zijn, heb ik meer contacten en kan me tijdens activiteiten als deze even ontspannen."

Die dankbaarheid voelen we ook wanneer we vertrekken. Wanneer de gedetineerden weer in hun cel zit-

ten wuiven ze vanuit de open ramen naar ons. "Sommigen zeggen wel twintig keer 'dankjewel' als we hier vertrekken", zegt Hilde Smouts van KVLV Minderhout. "Ze appreciëren onze komst dus écht wel. En ook voor mezelf geeft het voldoening te weten dat ik iets voor deze dames heb kunnen betekenen."

(*) Om de privacy van de gedetineerden te beschermen, hebben we fictieve namen gebruikt.

Wie doet er mee?

Wie met deze groep KVLV-vrijwilligers wil meewerken om enkele keren per jaar een activiteit in het penitentiair schoolcentrum te organiseren mag dit laten weten aan paulavandenheuvel@hotmail.com of kvlvantwerpen@ons.be.

Als KVLV-groep kan je de gevangenis van Hoogstraten ook bezoeken om kennis te maken met het dagelijkse reilen en zeilen. Zo'n visite gebeurt via gesprekken in kleine groepjes van drie deelnemers (met een gedetineerde en penitentiair bewakingsagent). De gevangenis doet dit twee keer per jaar. 2017 en 2018 zijn al volzet. De eerstvolgende mogelijkheid is het voorjaar van 2019. Reservaties lopen via christine.wouters@wvg.vlaanderen.be.